

Fehér amur a halgazdaságban

Mint ismeretes, a korábbi években szovjet halbiológusok új növényevő halfajtát tenyésztettek ki, melynek a fehér amur nevet adták. A fehér amur a magyarországi tavakban is nagyszerűen érzi magát, jól fejlődik, húsa ízletes, a pontyéhoz hasonló. Ugyanakkor jelentősen csökkenti a halgazdaságok termelési költségeit is. A fehér amur nem gazdasági takarmányokkal, hanem különféle vízinövényekkel táplálkozik. Tisztán tartja a tavakat a hínár, sás és gyékényfélésektől.

Az ellenőrzött eredmények alapján idén a szegedi Fehértói Halgazdaságban is megkezdik a szovjet halfajta szaporítását. Horváth Károly igazgató mondotta el, hogy a Velencei Halgazdaságból 19 ezer ivadékot telepítenek át a Fehértóba. Eddig nyolc munkás foglalkozott állandóan a tavak tisztántartásával, a vízigyomok kaszálásával. Amikor a fehér amur meghonosodik az itteni tavakban, ezt a munkaerőt másra hasznosíthatják.

A SZOT kutatói a munkavédelemért

A SZOT munkavédelmi tudományos kutató intézetének beszámolója szerint 1961 és 1965 között az intézet szakemberei több mint ötszáz kisebb kutatási feladatot megoldásán kívül harminc jelentős, fontos témával, illetve témacsoporttal foglalkoztak, s ezek közül huszonegyben olyan eredményt értek el, ami ma már gyakorlatilag is használatban van. Például tíz különböző emelő-, illetve szállító szerkezetük közül hármat széles körben alkalmaznak az iparban és a kereskedelemben egyaránt.

Példájuk tettekre serkent!

Megjutalmazták a kiváló ifjúsági rakodóbrigádokat

A három kitüntetett tanintézet képviselője (balról jobbra): Novák György, a tanárképző főiskoláról, Rigó Mihály, az erdészeti technikumból és Nagyvárad László, az Ady-kollégiumból

Nyugdíjjogosultság — felemelt nyugdíj

Tudnivalók az új kormányintézkedésről

Ismeretes kormányzatunknak az az újabb határozata, amely előnyösebb helyzetet teremt a nyugdíjjogosultság megállapításánál. Február 1-től már egyes nyugdíjakat felemeltek. Az újabb, előnyös rendelkezésről szólva dr. Tökölly József, a Társadalombiztosítási Igazgatóság szegedi igazgatója a következőket mondotta:

— Államunknak ez az intézkedése országosan, évente 200 millió 400 ezer forint kiadást jelent. Jelenlét az újabb nyugdíjrendelkezésnél az is, hogy ezentúl az öregségi és rokkantsági nyugdíj összegét nem a megelőző öt esztendő, hanem négy év és a nyugdíj megállapításának évében kapott munkabér átlaga alapján kell kiszámítani. Érvényes ez akkor is, ha például okáért valaki február elseje után adja be nyugdíjkérelmét, de igényét korábbi időpontra határozza meg, mondjuk január 10-re. Ebben az esetben a négy naptári esztendő 1962. január 1-től 1966. január 10-ig értendő. Eddig ehhez öt teljes esztendő volt szükséges. Az új rendelkezéssel egyszerűsödött a nyugdíjak kiszámítása és a nyugdíjba vonuló dolgozó is jobban jár. Későbbi időre szóló kifizetést vesz ki alapul, amely általában mindig előnyösebb az előző éviénél.

1

— Figyelembe veszi az új rendelkezés az is, ha valakinek nincs meg a nyugdíj megállapításához szükséges négyévi munkabére. Ez a pont milyen előnyöket tartalmaz?

— Eddig legalább 30 hónapra bérre volt szükség, de ha kevesebb volt, akkor a besorolás szerinti bért számolták. Azt a besorolási bért vették alapul, amelyet a dolgozó nyugdíjbavonulásakor kapott. A módosított rendelkezés most lehetővé teszi: ha a nyugdíjbavonulónak túlságosan elhanyagolt a 30 hónapnál rövidebb időre jutó (913 munkanapi) bére a nyugdíj megállapításánál, akkor mód van rá, hogy a hiányos munkaidőszak alatt kapott bért a megelőző munkaviszonyok fizetéséből egészítsék ki, vagyis a kifizetett napok száma elérje a 913 napot. Tehát amennyiben a nyugdíjjogosultnak a besorolás szerinti bére lényegesen eltér a tényleges munkabértől, úgy abban az esetben azt kiegészítheti a társadalombiztosítási bizottság. Ezt kérheti is a dolgozó, noha a jogosultságot hivatalból is figyelemmel kísérik. Ehhez is mondjunk egy példát: ha valaki most február 15-én megy nyugdíjba, de megelőzően csak 24 hónapig volt folyamatos munkaviszonya, akkor addig lehet visszatérni korábbi munkabérében, amíg a 913 nap össze nem gyűlik.

2

— Az új nyugdíjrendelkezésben lényeges pont vo-

natkozik a teljesítményében dolgozó emberekre is. Ezt hogyan értelmezzük?

— Természetes, hogy a nyugdíj előtti években általában már nem tudnak olyan teljesítményt produkálni az emberek, mint korábban. Ha a teljesítményben dolgozó keresete a nyugdíjbavonulás előtt lényegesen csökken, éppen előrehaladott kora, vagy más méltánylást érdemlő ok miatt, akkor kérheti, hogy nyugdíját ne az utolsó négy év és a töredék esztendő alapján állapítsák meg, illetve figyelmeztet, hogy a megelőző öt év előtti időszakot. Ehhez azonban szükséges, hogy ekkorra a dolgozónak minimálisan meg legyen a tízévi munkaviszonya, mert máskülönben a kedvezményt nem lehet alkalmazni. Hozzátehetjük viszont, hogy az előbb hangsúlyozott joggal nemcsak a teljesítményben dolgozók élhetnek, hanem bárki, ha az 50–55. életévében magasabb volt a keresete, mint 56–60 éves kora között. Nőknél ez természetesen 45–50, illetve az 50–55. évre vonatkozik.

3

— Az új kormányhatározat, amely az alacsonyabb nyugdíjak felemeléséről intézkedik, értelemszerűen nem csupán a régebbi nyugdíjakra érvényes, hanem a jövőbeniekre is. Milyen kedvezmények kapnak ebben hangsúlyt?

— A rendelet általában 10 százalékos emelést ír elő a havi 750 forint aluli nyugdíjakkal, hogy az így felemelt nyugdíj összege a 750 forintot nem haladhatja meg. Példának okáért, aki eddig 720 forint nyugdíjban részesült, az ezután 750 forintot kap, noha a 10 százalékos emeléssel az összeg 792 forint lenne. A 10 százalékos átlag-emelés tehát így értelmezendő. Felemelésre kerülnek továbbá a havi 400 forint aluli özevgyi, valamint a 200 forint aluli félárva, illetve a 400 forintnál kevesebb árvaellátások is. A felemelés itt is átlagosan 10 százalékos, azonban a folyósítható összeg nem haladhatja meg a 200, illetve a 400 forintot. Példával élve: ha valakinek eddig özevgyi nyugdíja havi 380 forint volt, most 400 forintot folyósítanak neki, noha a 10 százalékos emelés ez esetben 408 forint lenne. Félárvaellátás esetén, ha például eddig valaki 190 forintot kapott, az emelt összeggel 200 forint folyósításhoz jut. Itt is a 10 százalékos átlagemelést vesszük alapul.

4

Befejezésül dr. Tökölly József igazgató kitért arra, hogy a 400, illetve a 200 forintos összeg a maximumnál kevesebb is lehet. Ha

árvaellátás esetén valaki eddig 300 forintot kapott, akkor most 330 forint illeti majd meg, tekintve, hogy ebben az esetben is a 10 százalékos átlagemelést a mérvado. Ugyanebben a kategóriában viszont, aki eddig 200 forint havi árvaellátást élvezett, annak 225 forintot folyósítanak, noha a 10 százalékos emeléssel ez csak 220 forint lenne. Február végén tehát a szokott időben már a felemelt nyugdíjösszeget kézbesítik a postások a nyugdíjasoknak anélkül, hogy ezt külön kellene kérniük. A jelenlegi nyugdíjmelés a termelői nyugdíjkezelési nyugdíjasokra egyelőre nem vonatkozik.

Foglalkozása: üzemszervező

A kibernetika a termelés szolgálatában

Az üzemszervező szobájának alapterülete talán nincs húsz négyzetméter, mégis elfér benne a tizenkét holdas gumigyár jó néhány megoldásra váró mai gondja. A gumigyár üzemszervezői munkatervének pontjaiban pedig azok a feladatok állnak az első helyen, amelyek egyúttal a népgazdaság tennivalói között is legelső helyen szerepelnek. A gazdaságosabb termelés megszervezése, az önköltség-csökkentés, a takarékosabb fokozása, a termelékenység emelése.

Tudományos igénnyel

A gyár üzemszervezője Lovas Zoltánné. Az ő munkájától nem kevesebb függ, mint a fiatal üzem fejlesztési lehetőségeinek felfedezése, a jobb, a termelékenyebb és egyszerűbb munkavégzés további elősegítése. Lovas Zoltánné mindezt a következőképpen fogalmazta meg:

— A gyár még fiatal, s a gyártási folyamatok most alakulnak ki: azaz a termelés még nem a legoptimálisabb hatásokkal folyik. Feltehetően szükséges tehát a technológiai folyamatokat sorrendi, időrendi és észszerűségi alapokon vizsgálni. Így például a Budapesttől átvett tömlőgyártás termelésének vizsgálata, és az ékszíjtermelés teljes technológiájának elemzése a legidősebb.

— Ehhez a munkához igénybe vettem a modern technikát is. A József Attila Tudományegyetem M-3-as nagy kapacitású elektronikus számítógépét használjuk fel a számítások elvégzésére. Most gyűjtjük és rendszerezünk azokat a kérdéseket, amelyeket azután „betáplálunk” a számítógépbe. A szíjgyártásban legfőképp arra szeretnénk választ kapni, hogy az adott időszak tervének teljesítésé-

hez egyes munkafolyamatoként milyen gépi kapacitásra van szükség, továbbá mekkora az üzem félkésztermék és alapanyag igénye. Ha ezt pontosan sikerül meghatározni, sokat segíthetünk a gyártáselőkészítésnek.

Minden lehetőséget kihasználni

A matematikai és kibernetikai módszerek alkalmazására manapság inkább kutató laboratóriumokban kerül sor. Felmerül a kérdés, vajon szükség van-e ilyen tudományos szintű munkára egy termelőmunkát végző nagyüzemnél? A kérdésre egyértelmű igennel felelhetünk.

Az első ok: a nagy gépi apparátussal, nagy tételekkel dolgozó üzem megfigyelése üzemszervezői szempontból igen bonyolult, sokrétű feladat. A munkaerő észszerű beosztásáról, az idő hasznos felhasználásáról, a termelés megannyi fontos összetevőjéről rendkívül sok adatot kell gyűjteni és megvizsgálni. Ehhez a nagy adat-halmaz kiértékeléséhez bizony csak nagy teljesítményű számológépek alkalmazása szükséges. Így is csak hosszabb megfigyeléssel deríthető ki néhány másodperces megtakarítás. De a sok kicsi nagyon sokra megy! — S ezért szükséges a számok törvényeivel, bonyolult kibernetikai módszerek segítségével is felfedezni minden észszerűsítési lehetőséget.

Természetesen, a gumigyárban a kibernetikával történő számolás ma még ritkán fordul elő, de a jövő fejlődése feltétlenül ide vezet.

A másik ok az, hogy minden gazdasági előtervezésnél csak az állandó és precíz vizsgálat eredményére szabad támaszkodni. Ezt

ma már indokolni sem szükséges, hiszen az MSZMP Központi Bizottságának 1964. decemberi határozata világosan kimondta, hogy a termelés növelésének igen nagy hányadát a munkatermelékenység emelésével kell elérni. De a munkatermelékenység emelésének elengedhetetlen előfeltétele a jó üzemszervezés.

Üzemszervező csoportok

A szegedi gumigyárnak december óta van főállású üzemszervezője. Vajon Lovas Zoltánné egymaga győzi-e a rendkívül szerteágazó, bonyolult kérdések vizsgálatát? Az üzemszervező erre a kérdésre nemmel felelt.

— Valóban, ehhez a munkához kevés lennék egyedül. Hasonló nagyvállalatoknál is üzemeknél hazánkban, de világszerte is üzemszervező osztályokat hoztak létre. Nálunk, a gumigyárban ilyen még ugyan nincs, azonban elárulhatom, megtaláltuk a bonyolult kérdések vizsgálatának lehetőségeink szerinti legcélravezetőbb módját: üzemszervezői csoportokat szerveztünk. Társadalmi jelleggel bevontuk az üzemszervezői tevékenységbe azoknak az osztályoknak a vezetőit és dolgozóit is, akiknek szakterületén üzemszervezői feladatokat kell elvégezni. Így például műszaki, termelési, személyzeti stb. osztályok dolgozóit. Ez a módszer eddigi tapasztalataim szerint sikeresnek bizonyult, mert két előnnyel is jár: a különböző szakképzettségű dolgozók munkahelyükön „kicsit” szervezőkké válva eredményesebben tevékenykednek, ugyanakkor az üzemszervezői tevékenység is szakszerűbbé vált. Az eredmény nem kevés: olcsóbb, gazdaságosabb munkavégzés.

Matkó István

Megéri-e rakodni? A kérdészetek tenyere most sima, az iskolai félévi szünet, a vizsgák idején nem szerveztek átszadalmi munkát. Három „igen” a válasz. Novák György, a tanárképző főiskola KISZ vb-tagja, társadalmi munkafelelős, Rigó Mihály, az erdészeti technikumból és Nagyvárad László, az Ady-kollégium KISZ-titkára egyaránt híve a lapátnak. És miért éri meg, mi lelkesíti a fiatalokat?

— Jól jön a szellemi munka a fizikai megterhelés — neveti el Novák György.

— Lehet dicsekedni, ki hány vagonnal rakott ki — toldja meg Nagyvárad László. — Nálunk, a kollégiumban valóságos versengés alakul ki egy-egy hétféle rakodás után.

Hát, ha ilyen fiatalosan fogják fel a dolgot, érthető a szép eredmény is. A főiskolából két brigád járt ki állandóan rakodni. Novák József és társai a Tisza-pályaudvarra, Úszegedre, Vársárhelyre, Szatymazra, Sima István brigádja pedig a dorozsmai állomásra. A technikumban négy brigád szorgoskodott, egyenként 15–20 taggal, a kollégisták közül negyvenen voltak a vagonok állandó vendégei. A középiskolások természetesen, csak szombat délután, vasárnap tudnak menni.

Hogyan lehet tovább fokozni ezt az olyannyira fontos tevékenységet?

— Meggyőződésem, hogy lehet. Két alapvető feltétel: lehetőleg helyben adjunk munkát, és korán értesítsük a vonatkozó érkezési idejéről — vélekedik Novák György. — Azt a tájékoztatást kaptuk, hogy ezentúl a kevesebb munkával járó, mondhatnám úgyis, jobban fizető rakodásra is ráállítanak bennünket. Hiába no, mi nem vagyunk „hivatásosok”!

— Ha azt a támogatást továbbra is megkapjuk, amit eddig — jegyzi meg a kollégisták képviselője —, könnyen megy majd az újabb szervezés. Csak az utcára kellett gyalog kimennünk, ott már várt bennünket a gépkocsi.

— Mindhármunk KISZ-szervezete nagyon komolyan fogja fel a vasúti rakodások ügyét — teszi az elmondottakhoz Rigó Mihály. — KISZ-feladatként jelöltük meg a munkatervben, s ehhez méltóan foglalkozunk vele. Ha majd a taggyűlésen elmondjuk, milyen megtiszteltetés ért a mai ünnepségen bennünket, bizonyára kedvet csinálunk vele a munkához még azok számára is, akik eddig vonakodtak tőle.

Három fiatal rakodó: több mint száz olyan társat képvisel, akik nem restellik megfogni a munka boldogabb végét sem a tanulással. Példájuk tettekre serkent még százakat!

F. K.